DOI: 10.22122/rbs.v17i1.2042

ساخت و اعتباریابی مقیاس رفتارهای ابرازی و ابزاری روابط زوجین

معصومه محسنی کبیر[۱]، حمید پورشریفی[۲]، علی‌رضا کیامنش[۳]، مریم مشایخ[۴]

مقاله پژوهشی

چکیده

زمینه و هدف: هدف پژوهش حاضر ساخت و اعتباریابی ابزاری برای ارزیابی رفتارهای ابرازی (Expressive behaviors) و ابزاری (Instrumental behaviors) در روابط زوجین بود.

مواد و روش‌ها: جامعه موردمطالعه کلیه متأهلین حاضر در گروهای تلگرامی، جمعیت شهروندان تهرانی و فضاهای ورزشی منطقه سعادت‌آباد تهران بود. معیارهای ورود زوجین شامل گذشت سه ماه از زمان تأهل آن‌ها و سواد خواندن و نوشتن بود. نمونه‌گیری به روش در دسترس انجام شد. برای ساخت این آزمون از نظریه Epstein و Baucom و همچنین مصاحبه کیفی با چهار زوج استفاده گردید.

یافته‌ها: اجرای تحلیل عاملی با چرخش واریماکس (Varimax rotation) با بار عاملی حداقل ۰/۳ طی پنج مرحله درنهایت ۲۲ گویه در پنج عامل باقی ماند. عامل اول با پنج گویه تحت عنوان رفتارهای ابرازی و ابزاری معطوف به خود (α=۰/۸۱۸)، عامل دوم با پنج گویه تحت عنوان رفتارهای ابرازی معطوف به رابطه (α=۰/۸۲۴)، عامل سوم با پنج گویه تحت عنوان رفتارهای ابرازی و ابزاری معطوف به همسر (α=۰/۷۱۵)، عامل چهارم با سه گویه رفتارهای ابزاری معطوف به رابطه (α=۰/۸۲۷) و عامل پنجم با چهار گویه رفتارهای ابرازی و ابزاری به محیط (α=۰/۷۵۶) نامیده شد. ضریب آلفای کرونباخ کل مقیاس ۰/۸۶۱ به دست آمد.

نتیجه‌گیری: مطابق با نظریه Epstein و Baucom رفتارهای ابرازی و ابزاری در چهار حیطه معطوف به خود، رابطه، همسر و محیط درمجموع شامل ۸ عامل است. در مصاحبه کیفی با چهار زوج مشخص شد که افراد قادر به تفکیک رفتارهای ابرازی و ابزاری به‌طور کامل از هم نیستند. در تحلیل عاملی اکتشافی نیز این نتیجه به دست آمد که در سه حیطه خود، همسر و محیط رفتارهای ابرازی و ابزاری از هم تفکیک نشده و فقط در حیطه رابطه از هم تفکیک شدند.

واژه‌های کلیدی: رفتارهای ابرازی، رفتارهای ابزاری، روان‌سنجی.

ارجاع: محسنی کبیر معصومه، پورشریفی حمید، کیامنش علی‌رضا، مشایخ مریم. **ساخت و اعتباریابی مقیاس رفتارهای ابرازی و ابزاری روابط زوجین.** مجله تحقیقات علوم رفتاری ۱۳۹۸؛ ۱۷(۱): ۱۱۹-۱۰۸.

دریافت مقاله: ۱۳۹۷/۰۱/۱۹ پذیرش مقاله: ۱۳۹۷/۰۳/۰۹

۱- دانشجوی دکتری، گروه روانشناسی سلامت، واحد کرج، دانشگاه آزاد اسلامی، کرج، ایران.
۲- دانشیار، گروه روان‌شناسی بالینی، دانشگاه علوم بهزیستی و توان‌بخشی، تهران، ایران.
۳- استاد، گروه روان‌شناسی، واحد علوم و تحقیقات، دانشگاه آزاد اسلامی، تهران، ایران.
۴- استادیار، گروه روانشناسی سلامت، واحد کرج، دانشگاه آزاد اسلامی، کرج، ایران.
نویسنده مسئول: حمید پورشریفی
Email: Poursharifih@gmail.com

[Downloaded from rbs.mui.ac.ir on 2026-11-03]
[DOR: 20.1001.1.17352029.1398.17.1.11.4]
[DOI: 10.52547/rbs.17.1.108]

مقدمه

رضایت از زندگی زناشویی به نحوه تعامل زوجین با یکدیگر بستگی دارد. یکی از رویکردهایی که در این رابطه مطالب قابل اهمیتی دارد رویکرد شناختی رفتاری است. در این رویکرد روابط زوجین در سه حیطه شناختی، هیجانی و رفتاری مورد بررسی قرار می‌گیرد. استفاده از رویکرد شناختی رفتاری برای مشکلات روابط صمیمانه حدود ۵۰ سال قبل توسط Albert Ellis مطرح شد (۱، ۲). Epstein و Baucom در مدل زوج‌درمانی خود نیز به این سه حیطه توجه داشته‌اند. یکی از اجزای زوج‌درمانی شناختی رفتاری مؤلفه شناختی است که خود از پنج سازه تشکیل‌شده است. سه سازه مربوط به موقعیت، مثل اسنادها، انتظارات و توجه انتخابی و دو مورد شناخت‌های وسیع‌تر مثل فرض‌ها و استانداردها هستند. همچنین مطابق با این مدل مؤلفه‌های هیجانی شامل تجربه هیجان و ابراز هیجان است. مؤلفه رفتاری از دیگر مؤلفه‌هایی است که در این رویکرد اهمیت دارد و خود شامل رفتارهای ابرازی و ابزاری می‌باشد. رفتارهای ابرازی (Expressive behaviors) به مجموعه رفتارهایی گفته می‌شود که به رشد و نگهداری فضای احساسی در رابطه کمک می‌کند. رفتارهای ابزاری (Instrumental behaviors) نیز مجموعه رفتارها یا فعالیت‌های وظیفه محوری هستند که به نگهداری رابطه کمک می‌کنند (۳).

رفتارهای ابرازی مثبت مثل مراقبت کردن، نگران بودن، حمایت عاطفی و محترم شمردن فرد مقابل ازجمله رفتارهایی است که در تعاملات مثبت بین زن و شوهر مؤثر است (۳، ۴). علاوه بر آن، بسیاری از وظایف و تصمیمات ازجمله رفتارهای ابزاری برای داشتن رابطه‌ای سازگارانه لازم است. رفتارهای ابزاری می‌تواند از چند منظر مهم باشد. اول، در انجام وظایف و تصمیم‌گیری برای شکل گرفتن یک رابطه اهمیت دارند. دوم، وقتی وظایف انجام نشد یا در یک الگوی رضایت بخشی تصمیمات گرفته نشد و یا هر دو، احساسات منفی بین زوجین شکل می‌گیرد که بر کیفیت روابط اثر می‌گذارد. Epstein و Baucom رفتارهای ابرازی و ابزاری مثبت موجود در روابط زوجین را در چهار حیطه خود، همسر، رابطه و محیط در نظر می‌گیرند. ازنظر آن‌ها انجام رفتارهایی که افراد برای خود به سبب داشتن حس بهتر انجام می‌دهند رفتارهای ابرازی معطوف به خود نامیده می‌شود. به‌عنوان‌مثال، مادری که به‌طور متوالی از کودکان خود نگهداری می‌کند و خواسته‌های آنان را برآورده می‌سازد، نیاز دارد زمانی را نیز بدون کودک خود به تفریح بگذراند، درعین‌حال این نوع رفتارها حس همکاری همسر را هم می‌طلبد. رفتارهای ابرازی مثبت مثل مراقبت کردن، نگران بودن و مواردی از این قبیل می‌تواند معطوف به یک فرد در رابطه زوجین باشد که به آن رفتارهای ابرازی معطوف به همسر می‌گویند. برای مثال هدیه خریدن نشان می‌دهد که زوجین به یاد هم هستند. توجه به نیازها و ترجیحات همسر (۳) و همچنین حمایت عاطفی (مثل ارتباط عاشقانه، همدلی و نگران یکدیگر بودن) و حمایت ارزشی (مثل ارتباط محترمانه و اعتماد به توانایی‌ها) ازجمله رفتارهای ابرازی معطوف به همسر هستند (۴).

پژوهش‌ها نشان داده است که رفتارهای ابرازی مانند قدردانی، همدلی و حل مسئله با رضایت زناشویی رابطه دارند (۵، ۶). حمایت اجتماعی که شامل رفتارهای ابرازی مثل حمایت عاطفی است با افزایش سطح اعتماد و انتظارات می‌تواند سبب بهبود ثبات رابطه شود (۷). Hickey و همکاران نشان دادند که زوجین دارای یک همسر اضطرابی حمایت اجتماعی کمتری را نسبت به زوجینی که ازنظر روانی سالم هستند، گزارش می‌کنند (۸). بعضی از رفتارها بر زوجین به‌عنوان یک واحد تمرکز دارد، درواقع یک فرد رفتار خوبی را برای «ما» به‌عنوان یک زوج انجام می‌دهد. برای مثال یکی از زوجین برای مسافرت برنامه‌ریزی می‌کند. رفتارهای معطوف به محیط شامل رفتارهایی است که تمرکز آن خارج از رابطه زوجین مثل بستگان یا سازمان‌های مذهبی یا بشردوستانه است که معمولاً در این موارد رفتارهای ابرازی و ابزاری هم‌زمان اتفاق می‌افتند (۳).

مشابه رفتارهای ابرازی، رفتارهای ابزاری می‌توانند معطوف به خود، همسر، رابطه و محیط باشند. رفتارهای ابزاری معطوف به همسر شامل مسئولیت‌ها و وظایفی است که هر شخص انجام می‌دهد؛ مثل انجام کارهای خانه و خرید. البته لازم نیست که حتماً هر زوج ۵۰ درصد کارها را انجام دهد ولی برابر بودن تقریبی مسئولیت‌ها در خانه اهمیت دارد. حمایت‌های اجتماعی مانند حمایت اطلاعاتی (کمک فکری در زمان استرس و چگونگی مواجه‌شدن با آن) و حمایت‌های ملموس (کمک یا

[Downloaded from rbs.mui.ac.ir on 2026-11-03]
[DOR: 20.1001.1.17352029.1398.17.1.11.4]
[DOI: 10.52547/rbs.17.1.108]

انجام خدمات در زمان‌های استرس) ازجمله رفتارهای ابزاری هستند که می‌توانند معطوف به همسر شوند (۴). رفتارهای ابزاری معطوف به رابطه شامل رفتارهایی است که هر دو زوج از آن نفع می‌برند به همین دلیل انجام کارهای خانه نیز می‌تواند در این طبقه جای گیرد. همین‌طور تصمیم‌گیری و حل مشکلات پیش‌آمده در طول زندگی در این گروه جای می‌گیرد. یافته‌های Christensen و همکاران نشان می‌دهد زوجینی که در حل مشکلات به عقیده همسر خود احترام می‌گذارند، رابطه رضایت‌بخش‌تری دارند (۹، ۱۰، ۱۱). زوجین قسمتی از یک سیستم چندگانه مانند خود زوج، خانواده هسته‌ای، خانواده گسترده، جامعه و غیره هستند. درنتیجه اینکه افراد چگونه در این سیستم‌ها رفتارهای ابزاری نشان می‌دهند مهم است؛ بنابراین رفتارهای ابزاری معطوف به محیط شامل رفتارهایی است که زوجین نسبت به محیط اطراف خود انجام می‌دهند. رفتارهای ابزاری معطوف به خود رفتارهایی است که فرد بر روی نیازهای خود تمرکز می‌کند و آن را برای خود انجام می‌دهد. گاهی افراد فکر می‌کنند باید فقط روی نیازهای همسر تمرکز کنند درحالی‌که هر زوج باید تعادلی را بین نیاز خود و نیاز همسر خود برقرار نمایند (۳).

مدل Epstein و Baucom در زوج‌درمانی زیاد استفاده می‌شود و یک مدل بالینی است که در صورت حمایت به‌واسطه شواهد پژوهشی می‌تواند به شکل بهتر و بالنده‌تری عمل کند. همچنین برای انجام کارهای پژوهشی نیاز است سازه‌های پژوهشی به‌راحتی سنجیده شوند. اگرچه در این مدل برای بعضی سازه‌های آن مانند استانداردها و اسنادها ابزار وجود دارد، اما بررسی‌ها نشان داد مقیاسی برای ارزیابی رفتارهای ابرازی و ابزاری وجود ندارد. ازاین‌رو پژوهش حاضر باهدف ساخت و اعتباریابی ابزاری انجام شد که بتواند این دو نوع رفتار را در روابط زوجین ارزیابی نماید.

مواد و روش‌ها

این پژوهش به لحاظ هدف جزو پژوهش‌های تحقیق و توسعه و به لحاظ شیوه گردآوری داده‌ها از نوع توصیفی است. جامعه این مطالعه کلیه متأهلین حاضر در گروهای تلگرامی، جمعیت شهروندان تهرانی و فضاهای ورزشی منطقه سعادت‌آباد تهران بود. معیارهای ورود زوجین شامل گذشت سه ماه از زمان تأهل آن‌ها و سواد خواندن و نوشتن بود. نمونه‌گیری به روش در دسترس انجام شد. بدین ترتیب به هر کسی که تمایل به پاسخ‌گویی داشت و شرایط ورود را نیز دارا بود پرسشنامه داده شد. از میان فضاهای ورزشی منطقه سعادت‌آباد گروه فرهنگی ورزشی همای سعادت و سلطان به‌صورت در دسترس انتخاب و پرسشنامه‌ها بین ۷۰ نفر از اعضای این دو گروه توزیع شد. از گروهای تلگرامی نیز تعداد ۷۳ نفر همکاری خود را اعلام نمودند. از ۱۴۳ پرسشنامه توزیع‌شده ۱۰ عدد عودت داده نشد و ۱۳ پرسشنامه به دلیل عدم تکمیل صحیح حذف گردید. برای تحلیل آماری داده‌ها از ۱۲۰ پرسشنامه استفاده شد. مطابق با نظر Tabachnick و Fidell جهت برآورد حجم نمونه از فرمول N=۵۰+۸X استفاده شد (۱۳). در این فرمول X تعداد عامل‌ها است که با توجه به نظریه هشت عامل در نظر گرفته شد؛ بنابراین تعداد نمونه لازم طبق فرمول ۱۱۴ نفر بود. درنهایت داده‌های مربوط به ۱۲۰ نفر مورد تحلیل آماری قرار گرفت. همچنین یک روش ساده‌تر برای تعیین حجم نمونه وجود افرادی به میزان ۱۰ تا ۲۰ برابر تعداد متغیرهای وارد شده در ماتریس همبستگی است (۱۴)؛ در این پژوهش حد وسط در نظر گرفته شد و حجم نمونه ۱۵ برابر تعداد متغیرها در نظر گرفته شد. جهت اطمینان از کفایت حجم نمونه آزمون Kaiser-Meyer-Olkin (KMO) انجام شد. با توجه به اینکه نتیجه آزمون KMO بیشتر از ۰/۸ بود حجم نمونه کفایت لازم را داشته است (۱۵).

در این مطالعه تدوین، بررسی اعتبار و ارزشیابی ابزار مدنظر قرار گرفت. Waltz و همکاران چهار مرحله را در طراحی ابزار مناسب هنجارمحور بیان می‌کنند که به ترتیب عبارت‌اند از: انتخاب مدل مفهومی به‌منظور تعیین ابعاد موضوع موردمطالعه، تعیین اهداف ابزار، تدوین یک طرح اولیه (Blue print)، مهندسی ابزار اندازه‌گیری (Construction of the measure) که به‌کارگیری فرآیندها (Procedure)، مجموعه گویه‌ها (Items set) و قوانین نمره‌گذاری (Scoring rules) را شامل می‌شود (۱۶). ابتدا بامطالعه هدفمند، مرور مقالات و کتاب‌ها مفهوم رفتارهای ابرازی و ابزاری مشخص شد. هدف ساخت یک ابزار ارزیابی‌کننده (Evaluative) رفتارهای ابرازی

[Downloaded from rbs.mui.ac.ir on 2026-11-03]
[DOR: 20.1001.1.17352029.1398.17.1.11.4]
[DOI: 10.52547/rbs.17.1.108]

و ابزاری در روابط بین زوجین بود. در این راستا برای رسیدن به هدف مذکور با الهام از مستندات و مصاحبه نیمه ساختارمند با چهار زوج گویه‌های مقیاس به روش قیاسی-استقرایی طراحی گردید. بدین‌صورت که با استفاده از تعریف نظری رفتارهای ابزاری و ابزاری اطلاعات کامل در مورد رفتارهای ابزاری و ابزاری به دست آمد سپس بر اساس مصاحبه با چهار زوج گویه‌ها طراحی گردید (۱۷). همچنین برای نمره‌گذاری مقیاس از طیف لیکرت استفاده شد.

یافته‌ها

اطلاعات جمعیت شناختی مربوط به شرکت‌کننده‌ها در جدول ۱ ارائه شده است.

جدول ۱. نتایج مربوط به اطلاعات جمعیت شناختی اعضای نمونه پژوهش

متغیر		فراوانی	درصد		متغیر	فراوانی	درصد
سن	۲۵ تا ۳۵ سال	۳۸	۳۲/۵	مدت ازدواج	۱ تا ۱۰ سال	۴۸	۳۹/۳
	۳۶ تا ۴۵ سال	۳۹	۳۳/۳		۱۱ تا ۲۰ سال	۳۰	۲۶/۵
	۴۶ تا ۵۵ سال	۲۰	۱۶/۲		۲۱ تا ۳۰ سال	۱۷	۱۴/۵
	۵۶ تا ۶۵ سال	۱۸	۱۴/۶		۳۱ تا ۴۰ سال	۱۶	۱۲/۸
	بیشتر از ۶۵ سال	۵	۳/۴		بیشتر از ۴۰ سال	۸	۶/۸
	کل	۱۲۰	۱۰۰		کل	۱۲۰	۱۰۰
جنسیت	مرد	۵۳	۴۳/۶	تعداد فرزندان	صفر	۲	۱/۷
	زن	۶۷	۵۶/۴		یک	۴۳	۳۶/۸
	کل	۱۲۰	۱۰۰		دو	۳۵	۲۹/۹
تحصیلات	زیر دیپلم	۷	۶		سه	۲۱	۱۷/۹
	دیپلم	۲۰	۱۶/۲		چهار و بیشتر	۱۶	۱۳/۷
	فوق‌دیپلم	۱۲	۱۰/۳				
	لیسانس	۴۷	۳۸/۵				
	فوق‌لیسانس	۲۸	۲۳/۹				
	دکتری	۶	۵/۱				
	کل	۱۲۰	۱۰۰				

پس از تهیه گویه‌های مقیاس، روایی محتوا به دو شکل کیفی و کمی مورد بررسی قرار گرفت. در ابتدا برای تعیین روایی محتوای کیفی از پنج نفر از افراد متخصص خواسته شد که گویه‌ها را ازنظر واضح بودن، ساده بودن، شفاف بودن و مرتبط بودن مورد بررسی قرار داده و نظرشان را به‌صورت کتبی بیان کنند (۱۶، ۱۸). اصلاحات و تغییرات لازم مبتنی بر قضاوت و نظر متخصصان اعمال شد. برای بررسی روایی محتوای کمی، بر اساس مدل Lawshe مقیاس در اختیار پنج متخصص قرار داده شد تا در مورد ضروری بودن گویه‌ها اظهارنظر نمایند. بدین منظور پاسخنامه در یک طیف لیکرت سه‌درجه‌ای به‌صورت ضروری است، مفید اما ضروری نیست و ضروری نیست به متخصصین ارائه شد و سپس پاسخ متخصصین کمی سازی شد و نسبت روایی محتوا (Content Validity Ratio یا CVR) مشخص گردید. جهت محاسبه نسبت روایی محتوا، به دلیل زیاد بودن نسبی تعداد گویه‌ها از CVR محدودشده استفاده شد. در این روش پاسخ‌های ضروری نمره یک و دو گزینه دیگر نمره صفر می‌گیرند؛ بنابراین برای بررسی ضرورت گویه از فرمول ذیل استفاده گردید (۱۹).

$$CVR = \frac{\text{تعداد پاسخ‌های ضروری هر گویه} - \frac{\text{تعداد کل شرکت‌کنندگان}}{2}}{\frac{\text{تعداد کل شرکت‌کنندگان}}{2}}$$

[Downloaded from rbs.mui.ac.ir on 2026-11-03]
[DOR: 20.1001.1.17352029.1398.17.1.11.4]
[DOI: 10.52547/rbs.17.1.108]

با توجه به جدول Lawshe نقطه بحرانی برای ضرورت گویه با پنج متخصص ۰/۹۹ است. این عدد به‌عنوان نقطه بحرانی ضرورت گویه‌ها در نظر گرفته شد (۲۰). با توجه به نقطه بحرانی چهار سؤال ضرورت لازم را به دست نیاورده و حذف شدند و مقیاس با ۳۲ سؤال برای اجرا آماده شد (جدول ۱).

جدول ۲. مقادیر CVR گویه‌های مقیاس رفتارهای ابرازی و ابزاری در روابط زناشویی

شماره	گویه	CVR
۱	در سه ماه گذشته، برای نیازهای تفریحی خودم به‌راحتی هزینه کرده‌ام.	۱
۲	در سه ماه گذشته، وسایلی و ابزارهایی را که به آن نیاز داشتم، برای خود خریداری نموده‌ام.	۱
۳	در سه ماه گذشته، برای ورزش وقت کافی صرف کرده‌ام.	۰/۲
۴	در سه ماه گذشته، در کارهای شخصی همسرم به او کمک کرده‌ام.	۱
۵	در سه ماه گذشته، به‌سلامتی همسرم توجه کرده‌ام (در مواردی مثل تحرک بدنی و تغذیه سالم).	۱
۶	در سه ماه گذشته، به همسرم برای پیشبرد امور شخصی، کمک فکری رسانده‌ام.	۱
۷	در سه ماه گذشته، سهم خود را در کارهای داخل خانه انجام داده‌ام.	۱
۸	در سه ماه گذشته، سهم خود را در کارهای خارج از خانه انجام داده‌ام.	۱
۹	در سه ماه گذشته، برای رفع مشکلات خانه نظیر تعمیرات،... پیگیری‌های لازم را انجام داده‌ام.	۱
۱۰	در سه ماه گذشته، جویای امور سلامتی و پزشکی خانواده همسرم (والدین، خواهر، برادر یا بستگان نزدیک) بوده‌ام.	۱
۱۱	در سه ماه گذشته، برای تفریح خودم وقت کافی صرف کرده‌ام	۱
۱۲	در سه ماه گذشته، به مسائل و مشکلات خانواده همسرم توجه کرده‌ام.	۱
۱۳	در سه ماه گذشته، با دوستانم به‌تنهایی به تفریح و گردش رفته‌ام.	۱
۱۴	در سه ماه گذشته، به سرگرمی‌ها و علایقم پرداخته‌ام.	۱
۱۵	در سه ماه گذشته، وقتی من در منزل بوده‌ام و همسرم از بیرون به خانه می‌آمد از او به گرمی استقبال کرده‌ام (گفتن خسته نباشید، بوسیدن، پذیرایی کردن، ...).	۱
۱۶	در سه ماه گذشته، برای ابراز علاقه به همسرم برای او هدیه خریده‌ام.	۱
۱۷	در سه ماه گذشته، با ناراحتی‌های همسرم همدلانه برخورد کرده‌ام.	۱
۱۸	در سه ماه گذشته، برای نیازهای ورزشی خودم به‌راحتی هزینه کرده‌ام.	۰/۲
۱۹	در سه ماه گذشته، به همسرم پیشنهاد کرده‌ام که برای خود سرگرمی و تفریح داشته باشد.	۱
۲۰	در سه ماه گذشته، به همسرم پیشنهاد کرده‌ام که زمانی را با دوستان قدیمی‌اش بگذراند.	۱
۲۱	در سه ماه گذشته برای بهتر شدن کیفیت روابط جنسی- نظر همسرم را جویا شدم.	۱
۲۲	در سه ماه گذشته، از علایق همسرم برای بهتر شدن کیفیت روابط عاطفی‌مان سؤال کرده‌ام.	۱
۲۳	در سه ماه گذشته، برای ابراز علاقه به همسرم پیام‌های زیبا، شعر یا آهنگ‌های زیبا تقدیم کرده‌ام.	۱
۲۴	در سه ماه گذشته، در فعالیت‌های اجتماعی (خیریه، فعالیت‌های سیاسی اجتماعی، ...) حضورداشته‌ام.	۱
۲۵	از خانواده همسرم برای محبت‌هایی که به من داشته‌اند تشکر می‌کنم.	۱
۲۶	هدف‌های زندگی را به‌صورت مشترک با همسرم تعیین می‌کنم.	۱
۲۷	در برنامه‌ریزی و انجام امور مربوط به تفریح یا مسافرت، مشارکت می‌کنم.	۱
۲۸	مطالبی را که با شخص دیگری در میان نمی‌گذارم به همسرم می‌گویم.	۱
۲۹	در مسائل مالی زندگی مشترک نظر همسرم را لحاظ می‌کنم.	۱
۳۰	وقتی‌که همسرم برای خانواده‌اش کاری انجام می‌دهد از او حمایت می‌کنم تا با کمترین نگرانی بتواند آن را به پایان برساند.	۱
۳۱	از همسایه‌ها و دوستانم برای محبت‌هایی که به من داشته‌اند تشکر می‌کنم.	۰/۲
۳۲	برای اینکه همسرم بتواند کارهای موردعلاقه خود را دنبال کند وسایل و شرایط لازم را مهیا می‌نمایم.	۱
۳۲	در مراقبت از فرزندان یا برنامه‌ریزی برای آن، به وظایف خود عمل کرده‌ام.	۰/۶
۳۴	در مورد اهداف و برنامه‌ریزی برای آینده در زندگی مشترک نظر همسرم را جویا می‌شوم.	۱
۳۵	وقتی با همسرم تنها هستیم در مورد خاطرات خوب گذشته باهم حرف می‌زنیم.	۱
۳۶	در انتخاب محل زندگی، رضایت همسرم را ملاک اصلی در نظر گرفته‌ام.	۱

[Downloaded from rbs.mui.ac.ir on 2026-11-03]
[DOR: 20.1001.1.17352029.1398.17.1.11.4]
[DOI: 10.52547/rbs.17.1.108]

پس از حذف سؤال‌های ۳، ۱۸، ۳۱ و ۳۳، سی‌ودو سؤال باقی ماند که اطلاعات مربوط به گویه‌ها در جدول ۳ ارائه شده است.

جدول ۳: جدول نتایج مربوط به اطلاعات توصیفی گویه‌ها

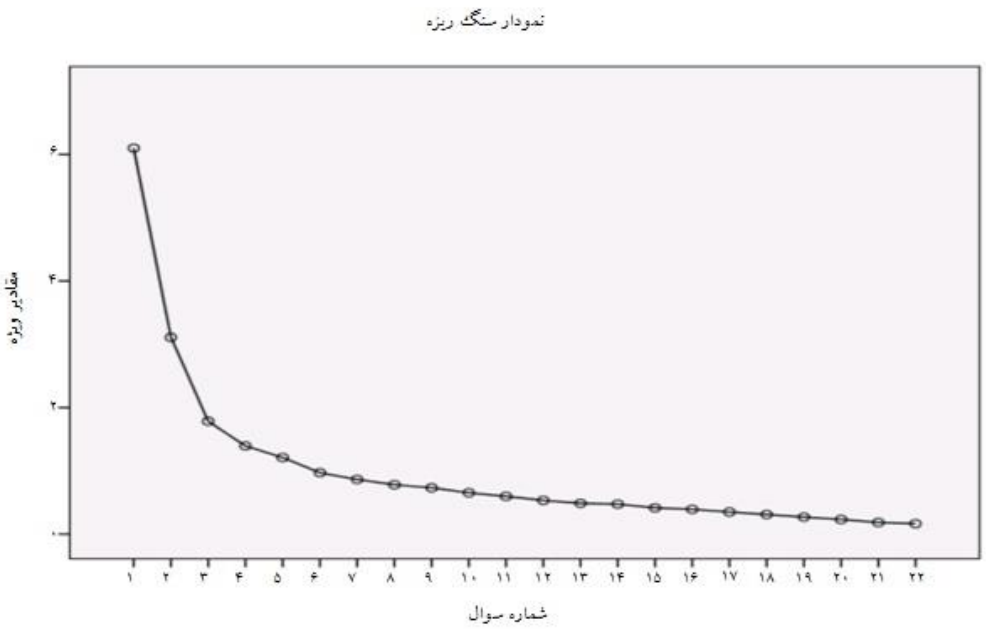
سؤال‌ها	حداقل	حداکثر	میانگین	انحراف معیار
۱	۰	۴	۲/۰۵۹۸	۱/۱۶۰
۲	۰	۴	۲/۲۶۵۰	۰/۹۷۲
۳	۰	۴	۲/۲۴۷۹	۰/۳۴۳
۴	۰	۴	۲/۶۲۳۹	۰/۹۷۸
۵	۰	۴	۲/۶۵۸۱	۰/۹۶۸
۶	۰	۴	۳/۱۴۵۳	۱/۰۳۹
۷	۰	۴	۳/۰۳۴۲	۰/۹۶۴
۸	۰	۴	۲/۶۶۶۷	۱/۴۴۸
۹	۰	۴	۱/۹۸۲۹	۱/۸۱۰
۱۰	۰	۴	۲/۰۳۴۲	۱/۲۹۲
۱۱	۰	۴	۱/۸۵۴۷	۱/۶۷۷
۱۲	۰	۴	۱/۵۴۷۰	۲/۱۹۸
۱۳	۰	۴	۲/۰۹۴۰	۱/۳۹۶
۱۴	۰	۴	۲/۴۱۰۳	۱/۷۱۰
۱۵	۰	۴	۱/۶۹۲۳	۱/۷۱۵
۱۶	۰	۴	۲/۶۹۲۳	۱/۴۷۳
۱۷	۰	۴	۲/۰۹۴۰	۱/۹۴۸
۱۸	۰	۴	۱/۷۵۲۱	۱/۸۷۸
۱۹	۰	۴	۲/۰۵۹۸	۱/۸۶۷
۲۰	۰	۴	۱/۶۹۲۴	۱/۳۰۵۲
۲۱	۰	۴	۱/۸۹۷۴	۱/۹۲۰
۲۲	۰	۴	۱/۸۵۴۷	۲/۰۳۹
۲۳	۰	۴	۱/۵۹۸۳	۲/۰۵۳
۲۴	۰	۴	۲/۲۴۷۹	۱/۹۱۲
۲۵	۰	۴	۲/۹۷۴۴	۱/۳۱۸
۲۶	۰	۴	۲/۹۱۴۵	۱/۴۵۸
۲۷	۰	۴	۲/۷۲۹۵	۱/۵۱۱
۲۸	۰	۴	۳/۱۸۱۰	۱/۰۱۹
۲۹	۰	۴	۲/۷۹۴۹	۱/۳۷۱
۳۰	۰	۴	۲/۶۸۳۸	۱/۲۱۸
۳۱	۰	۴	۳/۱۸۸۰	۱/۰۳۳
۳۲	۰	۴	۲/۵۷۲۶	۱/۲۴۷

جهت انجام روایی صوری کیفی مصاحبه چهره به چهره با ۱۰ نفر از افراد گروه هدف انجام شد. در این مصاحبه از افراد خواسته شد که گویه‌های تدوین‌شده برای ابزار را بخوانند و درک خود از آن‌ها را برای پژوهشگر بیان کنند. همچنین از آن‌ها در مورد سطح دشواری، تناسب و ابهام گویه‌ها و نیاز به حذف یا ادغام آن‌ها سؤال شد و با توجه به توصیه‌های این گروه ویرایش جزئی انجام شد. در فرآیند کمی روایی صوری از ۱۰ نفر از افراد گروه هدف درخواست شد که گویه‌ها را

[Downloaded from rbs.mui.ac.ir on 2026-11-03]
[DOR: 20.1001.1.17352029.1398.17.1.11.4]
[DOI: 10.52547/rbs.17.1.108]

ازلحاظ اهمیت هر گویه ارزیابی کرده و با توجه به میزان اهمیت به هر گویه نمره ۱ تا ۵ بدهند. نمره ۱ نشان‌دهنده کمترین و نمره ۵ نشان‌دهنده بیشترین میزان اهمیت است. نمره تأثیر برای هر گویه به‌صورت حاصل‌ضرب اهمیت یک گویه در تعداد تکرار آن محاسبه شد. یعنی درصد کسانی که به گویه نمره ۴ و ۵ داده‌اند ضرب‌در میانگین نمره کسب‌شده برای هر گویه می‌شود و نمره تأثیر بزرگتر از ۱/۵ مناسب در نظر گرفته می‌شود. نتایج به‌دست‌آمده از طریق محاسبه شاخص تأثیر گویه نشان داد که امتیاز تأثیر همه گویه‌ها بیشتر از ۱/۵ بوده است (۲۱).

اعتبار سازه از طریق تحلیل عاملی اکتشافی (Exploratory Factor Analysis یا EFA) بررسی شد. بدین منظور آزمون بین ۱۲۰ زن و مرد متأهل که سه ماه از ازدواج آن‌ها گذشته بود به‌صورت غیر تصادفی توزیع شد. کفایت نمونه مطابق با نظریه Tabachnick و Fidell و همچنین بر اساس ۱۰ تا ۲۰ برابر تعداد متغیرهای واردشده در ماتریس همبستگی و انجام آزمون KMO و Bartlett مورد ارزیابی قرار گرفت که با توجه به اینکه نتیجه آزمون بیشتر از ۰/۸ بود کفایت حجم نمونه مورد تائید قرار گرفت (۱۳، ۱۵). EFA به روش تحلیل عامل‌های اصلی و با استفاده از چرخش واریماکس (Varimax rotation) انجام شد و بار عاملی حداقل ۰/۳ مدنظر قرار گرفت. درمجموع طی پنج بار EFA درنهایت پنج عامل تعیین شد. در آخرین مرحله به تعیین اعتبار سؤال‌ها پرداخته شد. جهت تعیین همبستگی درونی مقیاس آزمون آلفای کرونباخ استفاده شد. نتایج EFA در برگیرنده مقدار ویژه عوامل استخراجی بدون چرخش و مقدار ویژه عوامل استخراجی با چرخش است.

نمودار ۱. نمودار سنگریزه مقادیر ویژه رفتارهای ابزاری و ابرازی

در این مطالعه با ملاک قرار دادن مقادیر ویژه بزرگتر از یک و شیب نمودار سنگ‌ریزه (نمودار ۱) پنج عامل با توان پیش‌بینی ۶۱/۷۸۶ درصد تغییرات کل عوامل رفتارهای ابرازی و ابزاری روابط زوجین انتخاب و استخراج شدند. بر اساس نتایج به‌دست‌آمده از اجرای تحلیل عاملی با چرخش واریماکس با بار عاملی حداقل ۰/۳ ابتدا ۸ عامل مشخص گردید که دو عامل به دلیل داشتن دو گویه در نظر گرفته نشد. پس از حذف چهار گویه دوباره تحلیل عاملی با چرخش واریماکس انجام شد و ۷ عامل تعیین شد که یک عامل به دلیل داشتن دو گویه حذف گردید. بار سوم شش عامل به دست آمد، اما به دلیل اینکه یک

[Downloaded from rbs.mui.ac.ir on 2026-11-03]
[DOR: 20.1001.1.17352029.1398.17.1.11.4]
[DOI: 10.52547/rbs.17.1.108]

عامل دو گویه داشت حذف شد. بار چهارم، پنج عامل بـه دسـت آمد، اما چون دو سؤال ازنظر مفهومی و با توجه به نظریه تناسبی با گویه‌ها در عامل رفتارهای ابرازی معطـوف بـه خـود و عامـل رفتارهای ابزاری معطوف به رابطه نداشت حذف شدند. بار پنجم تحلیل عاملی انجام شد و درنهایت ۲۲ گویه در پنج عامل بـاقی ماند. عامل اول با پنج گویه تحـت عنـوان رفتارهـای ابـرازی و ابزاری معطوف به خود، عامل دوم بـا پـنج گویـه تحـت عنـوان رفتارهای ابرازی معطوف به رابطه، عامل سوم با پـنج گویـه بـا عنوان رفتارهای ابرازی و ابزاری معطوف به همسر، عامل چهارم با سه گویه رفتارهای ابزاری معطوف به رابطه و عامل پـنجم بـا چهار گویه رفتارهای ابرازی و ابزاری به محیط بود. پس از انجام تحلیل عاملی، همسانی درونی کل پرسشنامه با ۲۲ گویـه مـورد بررسی قرار گرفت و نتایج ارائه شده در جدول ۵ دست آمد.

جدول ٤. ماتریس تحلیل عاملی چرخش یافته با روش تحلیل مؤلفه‌های اصلی و چرخش واریماکس

شماره گویه	عامل اول	عامل دوم	عامل سوم	عامل چهارم	عامل پنجم
۱	۰/۷۷۶				
۲	۰/۶۵۲				
۱۱	۰/۷۸۴				
۱۳	۰/۷۵۴				
۱۴	۰/۷۹۶				
۱۵		۰/۵۷۵			
۱۶		۰/۵۷۶			
۲۱		۰/۸۰۵			
۲۲		۰/۸۳۸			
۲۳		۰/۶۶۳			
۴			۰/۶۵۸		
۵			۰/۶۶۹		
۶			۰/۵۰۴		
۷			۰/۷۴۲		
۱۷			۰/۳۹۴		
۲۶				۰/۸۲۹	
۲۷				۰/۷۹۳	
۳۴				۰/۷۲۴	
۱۰					۰/۷۷۸
۱۲					۰/۷۶۸
۲۵					۰/۵۴۱
۳۰					۰/۷۰۰

برای نمره گزاری هر پنج عامل نمره مجزا دارند. در مقیاس نهایی اسـتخراج‌شـده تمـامی سـؤال‌هـا مثبـت بودنـد. مقیـاس پاسخگویی لیکرت پنج‌درجه‌ای به شکل هیچ‌گاه، کـم، متوسـط، زیاد، خیلی زیاد بود. نمره ۱ تا ۵ به هر گویه تعلق مـی‌گیـرد. بـا این توضیح حداقل نمره عامل اول، دوم و سوم ۵ و حداکثر نمره این عوامل ۲۵ است. حداقل نمره برای عامل چهارم ۳ و حداکثر نمره ۱۵ است. همچنین حداقل نمره برای عامل پـنجم چهـار و حداکثر نمره ۲۰ خواهد بود. به‌منظور تعیـین کیفیـت رفتارهـای ابرازی و ابزاری در هر یک از عامل‌ها از فرمول ذیل برای تعیین سطح رفتار استفاده شد.

$$\text{فاصله نرم} = \frac{\text{حداقل کل امتیاز مقیاس} - \text{حداکثر کل امتیاز مقیاس}}{\text{تعداد طبقات سطح بندی}}$$

[Downloaded from rbs.mui.ac.ir on 2026-11-03]
[DOR: 20.1001.1.17352029.1398.17.1.11.4]
[DOI: 10.52547/rbs.17.1.108]

در عامل اول، دوم و سوم فاصله بین ۵ تا ۱۱ ضعیف، ۱۲ تا ۱۸ متوسط و ۱۹ تا ۲۵ خوب در نظر گرفته می‌شود. در عامل چهارم فاصله بین ۵ تا ۷ ضعیف، ۸ تا ۱۱ متوسط و ۱۲ تا ۱۵ خوب در نظر گرفته شد. عامل پنجم فاصله بین ۵ تا ۹ ضعیف، ۱۰ تا ۱۵ متوسط، ۱۶ تا ۲۰ خوب است.

بحث و نتیجه‌گیری

طراحی و اعتباریابی این مقیاس بر اساس مقیاس لیکرت پنج‌درجه‌ای به این دلیل بود که باوجود جستجوهای انجام‌شده در مقالات و متون برای ارزیابی رفتارهای ابرازی و ابزاری روابط زوجین مقیاسی یافت نشد. این یک نوآوری محسوب می‌شود. در این مطالعه از یکی از معتبرترین روش‌های روایی محتوا یعنی محاسبه CVR استفاده شد. با توجه به نتایج CVR چهار سؤال از ۳۶ سؤال اولیه حذف شد. همچنین پس از تکمیل مقیاس طراحی‌شده اولیه توسط ۱۲۰ نفر از افراد متأهل و با استفاده از EFA و در نظر گرفتن بار عاملی حداقل ۰/۳ طی پنج بار پنج عامل تعیین گردید.

مطابق با نظریه Epstein و Baucom هشت عامل مجزا برای رفتارهای ابرازی و ابزاری در چهار حیطه خود، رابطه، همسر و محیط می‌بایست تعیین می‌شد، اما در مصاحبه نیمه ساختارمند با چهار زوج این نتیجه به دست آمد که مرز دقیقی بین رفتارهای ابرازی و ابزاری وجود ندارد و بسیار از هم تأثیر می‌پذیرند به‌طوری‌که افراد به‌طور دقیق قادر به تفکیک این دو از هم نیستند. البته تفاوت‌های فرهنگی نیز می‌تواند عامل تأثیرگذاری باشد. در انجام تحلیل عاملی هم نشان داده شد که رفتارهای ابرازی و ابزاری در سه حیطه معطوف به خود، محیط و همسر به‌خوبی از هم تفکیک نشده و گویه‌های رفتارهای ابرازی و ابزاری در این سه حیطه باهم به‌عنوان یک عامل در نظر گرفته شدند. برای توضیح این یافته می‌توان گفت گاه انجام رفتارهای ابزاری و ابرازی به‌طور هم‌زمان اتفاق می‌افتد. به‌عنوان‌مثال رفتار ابرازی مانند توجه به مشکلات خانواده همسر مستلزم انجام کارهایی در جهت رفع آن مشکل است. Epstein و Baucom نیز به انجام هم‌زمان رفتارهای ابرازی و ابزاری اشاره کرده‌اند (۳). همچنین پرداختن به علایق و تفریح اگرچه به نظر رفتار ابرازی معطوف به خود است، اما لازمه آن انجام رفتارهای ابزاری برای به دست آوردن آن می‌باشد. همین‌طور در ارتباط با همسر به نظر می‌رسد که هر نوع رفتار ابزاری به‌گونه‌ای ابرازی هم تلقی می‌شود. وقتی همسری در کارهای شخصی همسرش به او کمک می‌کند رفتاری ابزاری است که نشانه ابراز علاقه به همسر نیز هست. همچنین انجام کارهای منزل رفتار ابزاری است که می‌تواند حس خوبی را در همسر ایجاد کند.

پژوهشی در مورد زنان ژاپنی نشان داده است که بین فشار کارهای منزل و عدم استفاده از توانایی‌ها با افسردگی زنانی که کارهای منزل را انجام می‌دهند رابطه وجود دارد، اما در زنان دارای کارهای درآمدزا، افسردگی با تعارضات بین فردی رابطه دارد (۲۲). پژوهش دیگری در کره نشان داده است که افکار خودکشی در زنانی که از انجام کارهای منزل رضایت ندارند بیشتر است (۲۳). همچنین درصد طلاق در خانواده‌هایی که پدر درگیر مراقبت از بچه‌ها و کارهای مربوط به داخل خانه است، کمتر بود (۲۴). در تحقیق دیگری نشان داده‌شده است وقتی‌که زن بیشترین وظایف را در انجام کارهای منزل به عهده می‌گیرد، روان رنجوری هم در مردان و هم زنان خانواده دیده می‌شود (۲۵). این پژوهش‌ها نشان می‌دهد که چگونه یک رفتار ابزاری مثل انجام برابر کارهای مربوط به خانه می‌تواند در سلامت روان زن و فراتر از آن رضایت زناشویی مؤثر باشد. همدلی با ناراحتی‌های همسر نیز ازجمله رفتارهای ابرازی معطوف به همسر است. پژوهش‌ها نشان می‌دهد توانایی مردان و زنان در خواندن هیجان‌های منفی یکدیگر و همدلی کردن با رضایت زناشویی رابطه دارد (۲۶).

رفتارهای ابرازی و ابزاری در رابطه به‌صورت دو عامل مجزا مشخص شد. به نظر می‌رسد رفتارهای ابزاری که یکی از زوجین برای رابطه انجام می‌دهد رفتاری وظیفه محور است و برای اداره زندگی ضروری است. در تحقیقی که بر روی ۳۸۱ زن انجام‌شده است دریافتند که بین مشارکت خانوادگی (مشارکت اجتماعی و مشارکت در تصمیم‌گیری) و رضایت زناشویی رابطه مثبت و معناداری وجود دارد. رفتارهای ابرازی معطوف به رابطه نیز در افزایش حس خوب مؤثر است (۲۷). همچنین نشان داده شده است که مشارکت زوجین در تصمیم‌گیری باعث درک بیشتری از برابری در زندگی زوجین

[Downloaded from rbs.mui.ac.ir on 2026-11-03]
[DOR: 20.1001.1.17352029.1398.17.1.11.4]
[DOI: 10.52547/rbs.17.1.108]

می‌شود (۱۲). وقتی یکی از زوجین از همسر خود درباره کیفیت رابطه عاطفی یا جنسی سؤال می‌کند با رفتاری وظیفه محور و لازم برای مدیریت مشکلات و تصمیم‌گیری‌های لازم برای امورات زندگی متفاوت است. در این مقیاس هدیه خریدن و استقبال از همسر در بدو ورود به منزل در رفتارهای ابزاری معطوف به رابطه بار عاملی گرفت. این نشان‌دهنده این است که افراد این قبیل کارها را برای بهتر شدن رابطه انجام می‌دهند درحالی‌که رفتارهای ابزاری و ابزاری نسبت به همسر کاملاً مربوط به مشکلات و مسائل شخصی همسر است.

با توجه به این‌که این مقیاس برای ارزیابی رفتارهای ابزاری و ابزاری زوجین یک نوآوری بود، لذا تحقیقاتی که توانسته باشند نقش رفتارهای ابزاری و ابزاری را به‌درستی مشخص کنند، یافت نشد. در زوج‌درمانی شناختی رفتاری، رفتار عینی‌ترین شاخص در روابط بین زوجین است، لذا رفتارهای طرفین می‌تواند بازگوکننده چگونگی ارتباط زوجین باشد؛ بنابراین مقیاسی که بتواند رفتارهای ابزاری و ابزاری مثبت مبادله شده در روابط زوجین را بسنجد می‌تواند اطلاعات مفیدی از وضعیت موجود به ما بدهد و به درمانگر کمک نماید تا بتواند آموزش‌های رفتاری مناسبی را در برنامه درمانی خود به کار گیرد.

تقدیر و تشکر

از مدیریت و اعضای محترم گروه فرهنگی ورزشی سلطان و همای سعادت و همچنین کلیه افراد دیگری که در انجام این پژوهش همکاری نمودند، تقدیر و تشکر می‌گردد.

References

1. Ellis A, Harper FA. A guide to rational living. Oxford, England: Prentice-Hall; 1961.
2. Ellis A. The nature of disturbed marital interactions. In: Ellis A, Grieger F (Eds.), Handbook of rational-emotive therapy. New York: Springer; 1977.
3. Epstein NB, Baucom DH. Enhanced cognitive-behavior therapy for couples: A contextual approach. Washington, DC: American Psychological Association; 2002.
4. Cutrona CE, Suhr JA, MacFarlane F. Interpersonal transactions and the psychological sense of support. In: Duck S, Silver R (Eds.), Personal relationships and social support. London: Sage; 1990.
5. Smith DA, Vivian D, O'Leary KD. Longitudinal prediction of marital discord from premarital expressions of affect. Journal of Consulting and Clinical Psychology. 1990; 158(6):790-8.
6. Stuart RB. Helping couples change: A social learning approach to marital therapy. New York: Guilford Press; 1980.
7. Cutrona CE, Russell DW, Gardner KA. The relationship enhancement model of social support. In: Revenson TA, Kayser K, Bodenmann G (Eds.), Couples coping with tress. Washington DC: American Psychological Association; 2005.
8. Hickey D, Carr A, Dooley B, Guerin S, Butler E, Fitzpatrick L. Family and marital profiles of couples in which one partner has depression or anxiety. Journal of Marital and Family Therapy. 2005; 31(2):171-82.
9. Christensen A, Heavey CL. Gender and social structure in the demand/withdraw pattern of marital conflict. Journal of Personality and Social Psychology. 1990: 59(1):73-81.
10. Du Plessis K. Attachment and conflict in close relationships: The association of attachment with conflict resolution styles, conflict beliefs, communication accuracy and relationship satisfaction. Albany, NewZealand: University Massey; 2006.
11. Christensen A, Shenk JL. Communication, conflict, and psychological distance in nondistressed, clinic, and divorcing couples. Journal of Consulting and Clinical Psychology. 1991: 59(3):458-63.
12. Bartley SJ, Blanton PW, Gilliard JL. Husbands and wives in dual-earner marriages: Decision-making, gender role attitudes, division of household labor, and equity. Marriage & Family Review. 2005; 37(4):69-74.

[Downloaded from rbs.mui.ac.ir on 2026-11-03]
[DOR: 20.1001.1.17352029.1398.17.1.11.4]
[DOI: 10.52547/rbs.17.1.108]

13. Tabachnick BG, Fidell LS. Using multivariate statistics. Boston, MA: Allyn & Bacon/ Pearson Education; 2007.
14. Osborne JW, Costello AB, Kellow JT. Best practices in exploratory factor analysis: Four recommendations for getting the most from your analysis. Thousand Oaks, CA: Sage Publishing; 2008.
15. Hooman HA. Multivariate analysis of behavioral research. Tehran: Payke Farhang; 2016.
16. Waltz CF, Strickland OL, Lenz ER. Measurement in nursing and health researc.4thed. New York: Springer Publishing Company; 2010.
17. Hinkin TR. A brief tutorial on the development of measures for use in survey questionnaires. Organizational Research Method. 1998; 1(1):104-21.
18. Hynes SN, Richard DCS, Kubiancy ES. Content validity in psychosocial assessment: A functional approach to concept and method. Psychological Assessment. 1995; 7(3):238-47.
19. Brinkman WP. Design of a questionnaire instrument. In: Loive s (Eds.), Handbook of mobile technology research methods. Nova Publisher: Netherlands; 2009.
20. Lawshe CH. A quantitative approach to content validity1. Personnel Psychology 1975; 28(4):563-575.
21. Mohammadbeigi A, Mohammadsalehi N, Aligol M. Validity and reliability of the instruments and types of measurmentS in health applied researches. Journal of Rafsanjan University of Medical Sciences. 2015; 13(12):1153-70. [In Persian].
22. Hoshino A, Amano S. Suzuki K, Suwa M. Relationships between depression and stress factors in housework and paid work among women. Hong Kong Journal of Occupational Therapy. 2016; 27:35-41.
23. Ah Lee O, Park E, Jun Ju Y, Han K, Yoon H, Kim T. The association between satisfaction with husband's participation in housework and suicidal ideation among married working women in Korea. Psychiatry Research. 2018; 261:541-6.
24. Sigle-Rushton W. Men's unpaid work and divorce: Reassessing specialization and trade in british families. Journal Feminist Economics. 2010; 16(2):1-26.
25. Harryson l, Novo M, Hammarström A. Is gender inequality in the domestic sphere associated with psychological distress among women and men? Results from the Northern Swedish Cohort. Journal of Epidemiology and Community Health. 2012; 66(3):271-6.
26. Cohen S, Schulz MS, Weiss E, Waldinger RJ. Eye of the beholder: The individual and dyadic contributions of empathic accuracy and perceived empathic effort to relationship satisfaction. Journal of Family Psychology. 2012; 26(2):236-245.
27. Ganji M, Samaninejad MJ. Legal knowledge, sense of partnerships and marital satisfaction of married women. Journal of Cultural Studies Communication. 2012; 8(26):171-228. [In Persian].

[Downloaded from rbs.mui.ac.ir on 2026-11-03]
[DOR: 20.1001.1.17352029.1398.17.1.11.4]
[DOI: 10.52547/rbs.17.1.108]

Constructing and Validating the Scale of Expressive and Instrumental Behaviors of Couple's Relationship

Masoomeh Mohseni Kabir[1], Hamid Pourshrifi[2], Alireza Kiamanenh[3], Maryam Mashayekh[4]

Original Article

Abstract

Aim and Background: The aim of this study was constructing and validating the scale of expressive and instrumental behaviors of couple's relationship.

Methods and Materials: The population includes all married people in telegram's groups, population of Tehran citizens and sports spaces in Sa'adat Abad district of Tehran. The entering criteria is three-month-married couples who can read and write. Sampling was based on Convenience sampling method.

Findings: Based on the results of performing factor analysis with Varimax rotation and factor load of at least 0.3 in five stages, finally, twenty-two items remained in five factors. The first five-item-factor entitled self-expressive and self-instrumental behaviors (α=0.818), the second five-item-factor is expressive behaviors related to relationship (α=0.824), the third five-item-factor called expressive and instrumental behaviors related to spouse (α=0.715), the fourth three-item-factor entitled instrumental behaviors related to relationship (α=0.827), and the fifth four-item-factor called expressive and instrumental behaviors related to environment (α=0.756). The total Cronbach's alpha coefficient is 0.861.

Conclusions: According to Epstein-Baucom theory, the expressive and instrumental behaviors are in four realms- self-centered, relationship, spouse, environment-and eight factors in total. But in interviewing the four couples, it was revealed that people were not completely able to differentiate between expressive and instrumental behaviors. In the exploratory factor analysis, it was also concluded that except in the realm of the relationship, the expressive and instrumental behaviors were not separated in other three realms.

Keywords: Instrumental Behaviors, Expressive Behaviors, Psychometric.

Citation: Mohseni Kabir M, Pourshrifi H, Kiamanenh A, Mashayekh M. **Constructing and Validating the Scale of Expressive and Instrumental Behaviors of Couple's Relationship.** J Res Behav Sci 2019; 17(1): 108-119

Received: 2018.04.08 Accepted: 2018.06.09

1- PhD Student, Department of Health Psychology, Faculty of Psychology, Karaj Branch, Islamic Azad University, Karaj, Iran.
2- Associate Professor, Department of Clinical Psychology, University of Social Welfare and Rehabilitation Science, Tehran, Iran.
3- Professor, Department of Psychology and Education, Faculty of Psychology, Kharazmi University, Tehran, Iran.
4- Assistant Professor, Department of Health Psychology, Faculty of Psychology, Karaj Branch, Islamic Azad University, Karaj, Iran.
Corresponding Author: Hamid Pourshrifi, Email: Poursharifih@gmail.com

[Downloaded from rbs.mui.ac.ir on 2026-11-03]
[DOR: 20.1001.1.17352029.1398.17.1.11.4]
[DOI: 10.52547/rbs.17.1.108]